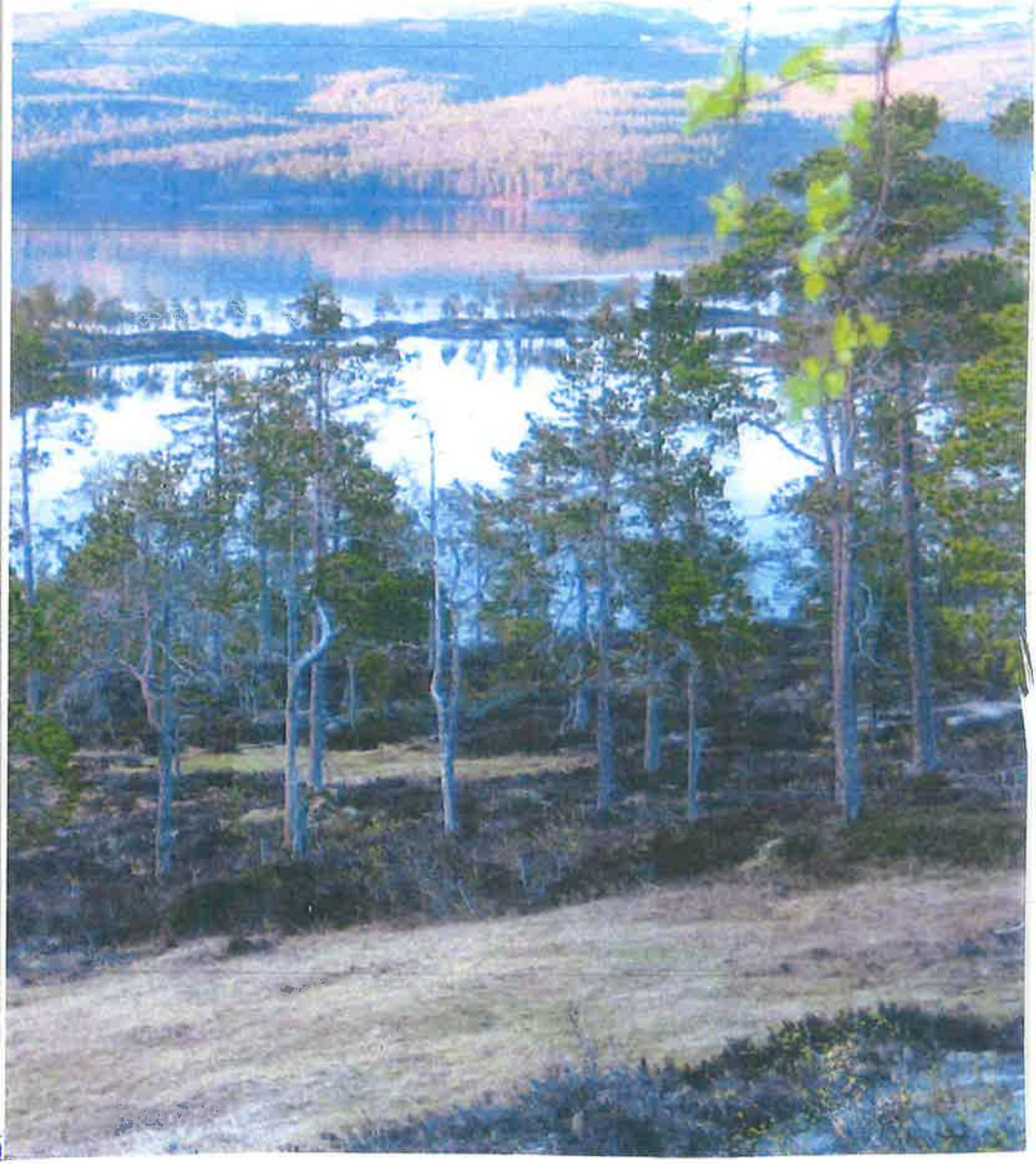
Om Øyingen før i tida

Et kåseri av Ole Storli.

Utgitt i anledning 40-årsjubileet til
Strinde og Bøle hytteeierforening i 2006.

Kåseri om Øyingen før i tida

Er blitt spurt om å fortelle litt historie fra Øyingen før i tida. Men da mange av hytteeierne har hytte andre steder i allmenning, må jeg også ta med litt historie om hele allmenningen.

Strinden og Bøle allmenning var fra gammelt av en Konge-allmenning. Det vil si at den tilhørte kongen. Konge-allmenning kan likestilles med det som i dag heter statsallmenning.

Litt om navnet. Det er opp gjenom tidene brukt forskjellige navn på allmenningen. I et dokument på 1700 tallet står det Strind eller Bølle allmenning. I første halvdel av 1800 tallet, bruktes det Strindens allmenning. Senere er det brukt Strind og Bøle.

Tydingen av navnet er jo ganske klart med elva Bøla som går rett igjennom hele allmenningen. Strind betyr stripe eller strimmel. Snåsningene sa Strind om hele strekningen langs vatnet fra Strindmoen og til Tiltnes.

Justisråd Hornemann forpaktet allmenningen fra ca.1740. Hornemann drev et intenst skogbruk over store deler av Innherred. Det var Hornemann som bygget opp sagbruk ved utløpet av Bøla.

På slutten av 1700 tallet manglet danskekongen penger, og begynte da å selge skogeiendommer. Således ble Strind og Bøle i 1798 solgt til Hornemann-familien i Trondheim.

Da Hornemann døde ble allmenningen solgt i boet etter ham i 1810. Kjøpere var F.H.Heltberg og D.A.Gram. De delte den mellom seg, Gram fikk den østre del, og Heltberg den vestre del med elva Bøla som grense mellom dem.

Gram og Heltberg drev en intens tømmeravvikling i allmenningen, og de hadde mye folk i arbeid. Disse skogsarbeiderne fikk etter hvert bygslet seg plasser og bosteder i allmenningen. Disse plassene er blitt til gårder, og danner grenda, Strinda. (Nå Valøya).

I 1848 fikk Peder Ingebrigtsen Klingplass kjøpe plassen Strinda, av Heltbergs arvinger. Med på dette kjøpet fulgte hele vestre del av allmenningen.

I 1864 solgte Grams arvinger østre del av allmenningen til brukerne av plassene Vikran, Strandvika vestre og østre og plassen Heggesbekkmoen.

De bruksbrettigde som på den tid var ca. 65 gårdbrukere i Kvam og Stod, hadde fremdeles bruksrett i allmenningen. Det kom nå til konflikt mellom de bruksberettigde og eierne om hvor stort kvantum hver av dem skulle få av virke.

I 1882 ble det en delingsforretning, der gårdbrukerne fikk hver sin gårdsskog, pluss en fjellskogteig ved Øyingen hver. Resten av allmenningen ble de bruksberetiges eiendom. Fjellskogteigene ble også utskiftet i 1920 åra.

Så langt allmenningens historie. Men så kommer vi til Øyingens historie.

Det som er virkelig gammel historie i Øyingen er seterdriften. Har funnet dokumentasjon på at Øyingseteren har vært i bruk før 1730. I en grenseoppgang i 1793 står disse som brukere av Øyingseteren: Ole Andersen Elie, Tomas Andersen Skjeflo og Ole Michelsen Berg.

I 1855 skrev D.A. Gram ut nytt bygselbrev til følgende brukere: Christoffer Jørgensen Markstein, Jakob Johansen Haugbotten, Isak Iversen Nordfjell, Ole Haldorsen Utgårdsplass og Arnt Pedersen Haugbotenplass.
Seterveien gikk da fra Nordfjellet om Rausjødammen og videre om Skavdalsvatnet opp Lisshelvete, og Skavdalhalla fram til Svarttjønnin, videre langs Selmerbokta og til seteren.
Disse, som fikk bygselbrev i 1855, brukte antagelig seteren inntil meieriet kom i drift på Binde i 1888.

Så ble seteren stående ubrukt en del år, til Strandvika begynte å setre der, antagelig omkring 1920. I 1937 flyttet Paulus Guldvik seterhusene til ny plass, ved Løstjønnbekken. Der ble det setret frem til 1943, da seterdriften opphørte. Det ble setret så kort tid her, derfor er det ikke blitt noen setervoll. Og seterhusene er det bare nedfalne rester igjen av.

Den første hytte som ble bygget i Øyingen var en fiskerhytte som ble oppsatt på Hyttøya. Den er antagelig oppsatt omkring 1870. Denne hytta vet vi ble brukt av Isak Nordfjeldet og Isak Bjørdaltrø, og kanskje flere. Det er sagt at de måtte bygge på øy for å berge seg for bjørn.

Da disse fiskerne ble gamle forlot de hytta, og den ble stående ubrukt en tid.
Så en gang mellom 1900 og 1905 tok karene i Strandvika ned denne tømringa, og fløytet den over vatnet og satte den opp på nordsida av Øyingen.

Den står fremdeles den dag i dag, da som vedskjul, bak den nåværende hytte.

Aage Valøen satte opp en tømmerhytte i Selmerbokta i 1910. Det var vel opprinnelig en jakthytte, men ble brukt som skogstue under skogsdrift i årene 1913 til 1915.

Det ble da bygget stallrom for to hester ved hytta. Denne hytta er fraskilt som egen eiendomsgrunn.

Ole M. Øren (Vikran gård) satte opp en tømmerhytte på sin egen fjellskogteig i 1920. Men under utskiftingen av fjellskogen måtte han levere den til allmenningen som vederlag.

Aage Valøen solgte hytta i Selmerbokta i 1918. Så satte han opp ny hytte ved Bølas utløp i 1921. Denne hytta er i dag det vi kaller Mortensenhytta. (Den opprinnelige hytta brant ned og er erstattet av en ny hytte på samme tomta).

Oskar Storli og Arne Lagesen satte opp en kummerlig jakthytte ved Storelvtjønna i 1927.

Nikolai Valøen satte opp en jakthytte ved dammen i 1930. I dag Gerd Valøens hytte.

O.H.Garberg satte opp hytte ved Nordbotten i 1936.

John Olsen satte opp hytte ved Svarttjønna i 1940. Denne hytta ble brukt under Øyingenrennet, som var et tradisjonelt hopprenn, som ble avholdt hver langfredag. Det var da en 30 meters hoppbakke ved Svarttjønna, denne bakken ble bygget og pleiet av læreren vår ved Strinda skole.

Jan og Arvid Tiltnes satte opp hytte i Selmerbokta i 1941.
Lothar Larsen satte opp hytte ved Nyisbrynna i 1943.

Odd Åsenhus satte opp hytte nedmed elva i 1945.
I årene 1944 til 1947, kom det opp åtte hytter av felles utblinket tømmer, det var: Storli, Lund, Vikran, Westerhus, Strandvik, Vollan, Myhr og Skjerve.

I 1965 kom det opp fire hytter, det var: Idar Meland, Leif Trapnes, Svein Aasve, Ottar Hatling.

Johannes Reitan satte opp hytte ved Selmerbokta i 1969.

Dette var bebyggelsen før det ble regulerte hytteområder.

En gruppe som bør nevnes i forbindelse med Øyingen er samene, eller finnan som vi sa før i tida. Snåsasamene hadde i den tid beiteområde både i Lurru og Skjækra.
Fra 1920 og utover hadde de slakteplass på myrene mellom Svarttjønnin og Øyingen. Dette var årets store begivenhet. Skolebarna fikk fri fra skolen en dag for å se på dette skuespill.
Det kunne være samlet opp til 3000 rein i krua, og finnan skjenkte seg og skrålet og kauket.

Bøndene i grenda tjente store penger disse dager. Jeg kan huske at i 1938 og 1939 hadde de ei krone pr. skrott for kjøringen ned til Valøy. De hadde opp til 20 uflådde skrotter pr. lass og kjørte døgnet rundt. Dette var svært til fortjeneste i de dager.

Steinkjer februar 2006
Ole Storli

Etterskrift for historie om Øyingen

I min barndom hørte jeg fortalt denne historien om fiskerne i Øyingen:
Da fiskerne som hadde bygd hytte på Hyttøya hadde vært der noen år, fikk de konkurrenter. Det kom to fiskere fra Sunnanområdet som begynte å tømre opp en fiskerhytte på Havdøya. Men fiskerne på Hyttøya skremte vekk de nye fiskerne. De fór om natta over på Havdøya og beljet som en bjønn. Dette gjentok de i lengre tid, og det resulterte i at de nye fiskerne rømte. De hadde da tømret opp fire omfar på hytta. Og de kom ikke igjen senere.

I min barndom så jeg sylstokken av denne tømringen på Havdøya. Nå er det grodd mose over så der vises ingen ting, men jeg kan påvise stedet.

Hopprennet i Svarttjønbakken var en stor begivenhet i min ungdom. Dette rennet ble avholdt hver langfredag i årene fra 1930 til 1945. Til tross for at det ingen veg var til Øyingen på den tid, samlet dette rennet en masse folk fra hele bygda.
Primus motor for dette rennet var læreren vår ved Strinda skole, Einar Skjei. Einar Skjei drev hele vinteren å preparere hoppbakken, han gikk på sine hoppski fra Vikran til Øyingen hver søndag for å gjøre i stand hoppbakken til påske. Et prektig arbeid.

Av krigshandlinger kan nevnes en sabotasjetropp som sprengte Tangen bru ved Valøy 15. april 1945. Det var en

tropp på fem mann som gikk fra Burvatnet ved svenskegrensa, og til Valøy. De dro tobboganpulker med 30 kilo ammunisjon på hver mann. Denne troppen overnattet i Selmerhytta på tilbaketuren.
Pulkene med resten av ammunisjonen la de igjen i granåsen ovenfor hytta til Svein Råen. Jeg var med og bar dette ned til Valøy sommeren 1945.

Etterskrift ved Ole Storli, 25. mai 2006

Øyingen, 3. juni 2006

På vegne av hytteeierforeningen vil vi takke Ole Storli for det interessante kåseriet som ble holdt på foreningens årsmøte i mars.
Historier og bilder om livet rundt Øyingen er verdifull dokumentasjon for hytteeierforeningen i nåværende og kommende generasjoner.

Vi oppfordrer alle til å ta kontakt med styret hvis de har stoff eller bilder som kan være til felles interesse.

Styret i hytteeierforeningen

De første hyttene som ble bygd ved Øyingen ligger på fine tomter ned mot vannet. Her viser vi noen av hyttene som ble bygd før 1950:

Gerd Valøen sin hytte. Opprinnelig jakthytte ble satt opp allerede i 1930-årene. "Losrommet".

O.H.Garberg sin hytte fra 1936 er erstattet av en ny hytte på den samme tomta. Deler av den gamle hytta står fortsatt.

Hytta som Arvid Tiltnes satte opp i Selmerbukta. Den opprinnelige hytta sto like i nærheten.

Kåre og Ole Storli sin hytte innerst i Øyingen.

Lund sin hytte som ligger på Bjønnøya.

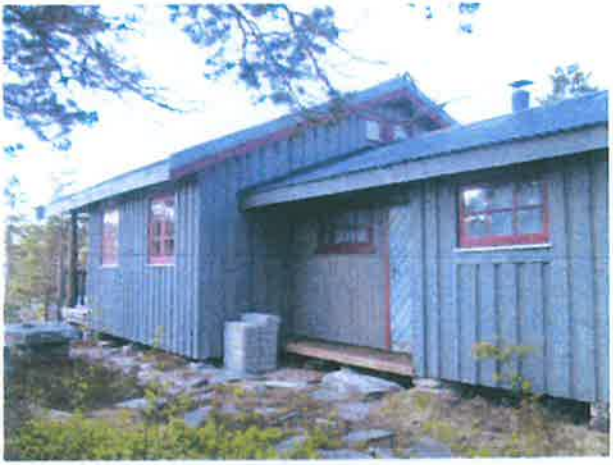
Vollan sin hytte, nå Aas.
Her foregår det bygging av ny hytte.

Westerhus sin hytte innerst i Øyingen ved Kveldvedtangen.

"Vikranhytta" ble satt opp på Hyttøya på 40-tallet, nå Finstad.

Myhr sin hytte: Den opprinnelige hytta er utvidet med et påbygg.

Skjerve: Her er det igangsatt arbeid med å bygge en ny hytte på den opprinnelige tomta.